

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים עד - פא, פרשת תצוה תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדף

דף עד - עה

*מצא בן תשע חי. *טומאה מחיים. *חלב של עובר. *שחיטה לבן פקועה.

1. דיני השוחט בהמה ומצא בה בן תשעה חי. לענין שחיטה, לר"מ טעון שחיטה, לחכמים שחיטת אמו מטהרתו אבל אם הפריס ע"ג קרקע טעון שחיטה מדרבנן, ולר"ש שזורי א"צ שחיטה אפילו בגיל חמש שנים. 2. אמרינן דנחלקו להו"א רק על עסקי שחיטה ולמעוטי חלבו וגידו ונדחה, ולמסקנא רק על עסקי אכילה וקאמר דלכו"ע לוקה על כלאים. 3. דין דמו לחכמים, אליבא דרבי יוחנן בכרת ולר"ל בלאו, ואין לדמותו לדם התמצית דממעטינן שנאמר וכל דם דנוהג רק היכן ששייך דם הנפש. 4. פדיון פטר חמור בשה בן פקועה, לר"מ הוי שה מעליא ואליבא דרבנן לרב אשי פודין ולמר זוטרא אין פודין דיליף בגז"ש שה מקרבן פסח דיוצא דופן פסול בו. 5. במקרה שאמו היתה טריפה ושחטה, לר"מ השחיטה מהניא לעובר ואליבא דרבנן פליגי האם הי"נ השחיטה מהניא דארבעה סימנין אכשר רחמנא, ואמרינן דחייב בזרוע לחיים וקיבה, ואם מת טהור מלטמא במשא. 6. למ"ד חוששין לזרע האב, בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא אין לולד תקנה בשחיטה, דנחשב שיש לו סימן אחד בלבד.

1. הדינים בטומאה מחיים. בהמה שחוטתה שמתה ובמעיה בן תשעה חי, לר"ל טמא כמו אמו וכדין שומר והוכשר בדם אמו, ולר"י מונין בן ראשון ושני דהוו כתרי גופים בשחיטה והוכשר בשחיטה וכו"ש. 2. בן ט" שער בנהר הוכשר ואם הלך לבית הקברות נטמא, כריה"ג שסובר דמטמא טומאת אוכלין ודלא כחכמים הסוברים שאינו מק"ט כיון שהוא חי, והא דבעי הכשר לר"ל איירי בשחיטה יבישתא ודלא כר"ש. 3. דגים מקבלים טומאה, לב"ש משיצודו לב"ה משימותו ולר"ע משעה שאין יכולים לחיות וזהו אף כשהוא מקרטע דמפרפר. 4. בעי בנולדו בדגים סימני טריפה האם מטמאין, והאיבעיא למ"ד טריפה חיה משום דדגים לא נפישא חיותייהו כבהמה, או דאף למ"ד טריפה אינה חיה דגים לא יטמאו כיון שאין במינם שחיטה, תיקו.

1. לל"ק בהמה שהטילה נפל, לרבי יוחנן חלבו בכרת כבהמה דקסבר אוירא גורם, ולר"ל רק בלאו דנבילה כחלב חיה דקסבר חדשים גרמי, ולל"ב לכו"ע אינו בכרת. 2. המחלוקת לל"ב בתלש חלב של בן תשעה חי, דלר"י חדשים גרמי ולר"ל חדשים ואוירא, והא דאמרינן דחלב ושתי כליות נאמר באשם שהוא זכר למעוטי הנמצא בשליל, ר"ל יליף מזה דאינו חלב ולר"י אינו קרב כדין מחוסר זמן.

1. דעת ר"ש שזורי דבן פקועה א"צ שחיטה אף בהפריס ע"ג קרקע, והשמועות. 1. לחכמים א"צ שחיטה בקלוט בן פקועה דהוי מילתא דתמיהא או בקלוט בן קלוטה בן פקועה דצריך תרי תמיהי. 2. לזעירי ר"ש מתיר בלא שחיטה גם בבנו ובן בנו ואילך ולר"י רק איהו פטור. 3. הלכתא כר"ש שזורי במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי, ופליגי האם הלכתא כוותיה בכל מקום ששנה במשנתנו.

דף עו - עז

*ארכובה וצומת הגידין. *בשר ושבירת העצם. *בשר חופהו לעצם. *שליא במעי הבהמה.

1. הטריפות בארכובה וצומת הגידין. 1. נחתכו רגליה מהארכובה ולמטה כשירה ולמטה פסולה, לל"ק דר"י

בארכובה תחתונה וקשיא א"כ מאי איצטריך שניטל צומת הגידין, ולל"ב וכן לעולא איירי בארכובה העליונה. ומכאן שאין מדמין טריפות להדדי, שהרי אם חותכה למטה טריפה ולמעלה כשירה. 2. ניטל צומת הגידין טריפה, ופליגי היכן התחלת חיותן: לאחר שיוצאים מהעצם, היכן שאדוקין בעצם, מן הערקוב ולמעלה, כנגד הערקוב עצמו ונדחה, או ממקום שצומתין ונראין גיד אחד עד היכן שמתפשטין. 3. אורך הצומת, בשור ארבע אצבעות, בבהמה דקה בולטים קשים רחבים ולבנים או צלולין, ובעופות ט"ז חוטיין. 4. פליגי האם צריך שישתייר רוב בנין ורוב מנין, או דסגי ברוב בנין או רוב מנין, או ברוב גיד אחד, או דסגי שישתייר כחוט הסרבל. נשבר העצם שחיטתו מתירתו באכילה רק אם הבשר קיים, והדינים 1. המשנה איירי לכו"ע למטה מן הארכובה, ולמעלה לרב כל הבהמה אסורה והאבר מטמא במשא, ולשמואל רק האבר אסור וקשיא כיצד אבר שחיה ממנו מוטל באשפה והבהמה מותרת, ולמסקנא שמואל חזר בו. 2. נשבר העצם ויצא לחוץ מותר אם עור ובשר חופין את רוב עביו ורוב הקיפו. 3. הצירוף לבשר, לל"ק סגי בעור ללא בשר ולל"ב עור מצטרף לבשר, ובעי שיהא חצי בשר כדאשכתן לגבי בר גוזלא או דלמא התם משום דרכיך ולעולם בעינן רוב בשר ורק מיעוט עור מהני. 4. גידין שסופן להקשות דעת רבי יוחנן דדינם כבשר לענין קרבן פסח ואמרינן דה"נ הכא דינם כבשר, ודחינן דכיון דהוי איסורא דאורייתא יש לחוש לר"ל דסובר כבשר, ואף דבעלמא הלכתא כר"י מיהו בהא הדר ר"י.

האיבעיות בדין נשבר העצם ובשר חופהו 1. מעט מהעצם נעכל ונפל, פשטינ דכשר וכדין יצא לחוץ. 2. בשר שאינו יחד ואם יתלקט יהא רוב. 3. מתרוסס וקלוש. 4. נתמסמס ונרקב וזהו שהרופא קודרו. 5. ניקב הבשר המכסה. 6. נסדק. 7. ניטל שליש התחתון מעביו הסמוך לבשר והשאר עומד באויר, ובעי למיפשט מדאמרינן דעור הוי כבשר ודחינן דלמא במקום שהעור דבוק יפה. 8. נקדר בעיגול כמין טבעת, אמרינן דמכשירו ע"י שמסרטו בעצם ולא בברזל ואז הדם מעלה ארוכה.

דיני שליא שנמצאת במעי הבהמה ומ"ט 1. מותרת באכילה שנאמר כל בהמה תאכלו, ואם יצתה מקצתה אסורה ומייתי אסמכתא מהפסוק אותה, והאיסור משום דאין שליא בלא ולד, ושליא היא סימן ולד באשה ובבהמה. 2. עור ושליא אינם מטמאין טומאת אוכלין ולא טומאת נבילות, ואם חישב על השליא או שלק את העור מטמאין טמאת אוכלין ולא טומאת נבילות, ובעי האם אמרינן בעור חמור שאינו מטמא כיון דמאיס. 3. החשש לולד אחר, לל"ק דעת ר"א דחיישינן רק אם יש עמה ולד אחר ולרבי יוחנן בכל גוני חוששין, ולל"ב ר"א דאין חוששין רק אם קשורה בולד ולר"י אם יש עמה ולד אין חוששין אף שאינה קשורה בו. 4. בהמה מבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים משום דאיכא רובא שאינה קדושה בבכורה דנולדים חצי נקיבות ומיעוט נדמה, אבל בהמת הקדש שהפילה שליא תקבר משום דאיכא רובא שהולד היה אמור להיות הקדש. 5. אין קוברין את השליא בפרשת דרכים ולא תולין באילן מפני דרכי האמורי. אבל מה שנעשה משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי, ולכן אילן המשיר פירותיו שרי לטמנו באבנים כיון שנעשה להכחישו שלא ינשרו מחמת רוב שומן, וסוקרו בסיקרא בכדי שיבקשו עליו רחמים.

הדרן עלך פרק רביעי דחולין!

פרק חמישי - אותו ואת בנו

274 עה

* החיובים בחולין וקדשים. * במה נוהג.

אותו ואת בנו נוהג בארץ ובחו"ל ואף לאחר חורבן הבית בחולין ובהקדש, ודיני החיובים 1. על אותו ואת בנו איכא מלקות, על קדשים בחוץ איכא כרת ומלקות, ועל חולין בפנים אינו לוקה. 2. דיני הכשרות, בחולין בחוץ כשר על אף שלוקה, חולין בפנים פסול, ובקדשים בפנים ובחוץ פסול משום שחטי חוץ. והמשנה מפרטת את דיני חולין וקדשים בחוץ ובפנים, תחילה בשתייהם מאותו מין ובאותו מקום, ואח"כ אותו מקום ולא אותו מין, ואח"כ אותו מין ולא אותו מקום.

ההלכות באותו ואת בנו 1. נוהג בחולין ובמוקדשין דנכתב לאחר פרשת הקרבת שור או כשב, וכתוב ושור דהפסיק הענין אך וי"ו מוסיף על ענין ראשון. 2. נוהג בכלאים ובכוי שנאמר או. 3. ילפינן לחלק דא"צ שישחט שור ובנו שה ובנו, להו"א מאו ולמסקנא מבנו, והא דא"צ שור ושה וכן של אחד מהם להו"א מאו ולמסקנא לרבנן מאותו ולחנניא א"צ קרא דסבר כרבי יונתן. 4. לרבנן אינו נוהג בבן עם אביו, להו"א דילפינן משילוח הקן ונאמר אותו דמשמע אחד ומקשינן דאותו משמע זכר, ולמסקנא נאמר בנו וזהו מי שבנו כרוך אחריו. ולרבי חנניה נוהג בנקיבות שנאמר בנו ונוהג בזכרים, שנאמר אותו ש"מ דחוששין לזרע האב.

***חוששין לזרע האב. *דיני כוי.**

1. לר"י אין חוששין לזרע האב ולכן כל הנולדים מסוסה מותרין זה בזה אף שאביהם אינם שור. ולחכמים חוששין ולכן הנולדים מסוסה וחמור ומסוס וחמורה מותרין זה בזה, ובעי האם ר"י מסתפק דלמא חוששין לזרע האב ונפ"מ להתיר הזרע עם אמו. והשמועות 1. הנולדים מסוסה מותרין זה בזה, אמרינן דאיירי דתרוייהו אביהם חמור וקמ"ל דאין לאסור מכיון שצד הסוס משתמש בצד החמור. 2. פרדה שתבעה לא מרביעין עליה סוס ולא חמור אלא מינה, מוקמינן שלא יודעים מינא דאימה, ולא מהני הסימנים שסוס קולו צלול אזניו קטנות וזנבו ארוך דאיירי באילמת וגידמת, ולמסקנא לר"י הוי ספיקא.

2. דיני כוי בדבר שנוהג רק בבהמה או רק בחיה, ובאיזה כוי איירי 1. אותו ואת בנו נוהג בכוי לחכמים ולא לר"א, להו"א בתיש הבא על הצביה וילדה בת והבת ילדה בן חוששין לזרע האב ואמרינן שה ואפילו מקצת שה, ולמסקנא לתרוייהו מסתפקים האם חוששין לזרע האב ופליגי בשה ואפילו מקצת שה, ולכן בתיש הבא על הצביה פליגי אם אסור ובצבי הבא על התיישה לכו"ע אסור דפליגי אם לוקין. 2. אין שוחטין כוי ביו"ט ואם שחט אין מכסין, איירי בצבי הבא על התיישה ואסור לכסות מספק שמת אין חוששין לזרע האב ולמסקנא אתי אף כר"א. 3. זרוע לחיים וקיבה לרבנן נוהג בכוי ולר"א לא, איירי בצבי הבא על התיישה דלרבנן חייב בחצי מהמתנות דאי אין חוששין חייב בהכל ואי חוששין הוי מקצת שה וחייב חצי, ולר"א פטור דקסבר אמרינן מקצת שה והמע"ה.

***החיות המסופקות. *דינם בקדשים. *שחיטה פסולה.**

1. כוי זהו: איל הבר, הבא מתיש וצביה, בריה בפ"ע ולא הכריעו האם הוא מין החיה או בהמה, ולרשב"ג הוי מין בהמה. 2. עזי יער לר' המנונא הוי מין עז וכשר למזבח מדלא נמנה החיות ודחינן דלמא הוא ממינא של אחת החיות. 3. שור הבר לרבנן הוי מין בהמה דתרגומו של תאו תורבאלא, ולרבי יוסי מין חיה דנמנה עם החיות.

2. דיני קדשים באותו ואת בנו 1. ליכא מלקות בשחיטה שאינה ראויה ובמשנה אמרינן דבקדשים בחוץ השני לא ראוי לבפנים ופטור מכרת, ובחולין בפנים אין לשני ללקות, ובקדשים בפנים השני לוקה אף דבקדשים השחיטה אינה מתירה עד שיזרק הדם. 2. לא נמנה במשנה לאו של מחוסר זמן, דבמקום שלוקה משום אותו ואת בנו לא מנה לאוי נוכראי או דהוי לאו הבא מכלל עשה שנאמר מיום השמיני והלאה ירצה. 3. לליק דעת ר"ש דאינו נוהג בקדשים משום דהוי שחיטה שאינה ראויה וקשיא דר"ש קאמר דבקדשים שחט אחד בפנים ואחד בחוץ הוי בל"ת ש"מ דנחשב למחוסר זמן ופטור מכרת, ולמסקנא לר"ש נוהג אך אין לוקין משום דהוי התראת ספק שמא לא יזרק הדם. 4. בהמת חולין וולדה קדשים, אם שחט קודם את החולין פטור לר"ש משום דהוי התראת ספק, ואם שחט קודם את הקדשים חייב על החולין, ואם הקדשים היה עולה לרבא פטור דהשחיטה אינה מיועדת לאכילה ולרבי יעקב חייב משום דאכילת מזבח שמה אכילה.

דין שחיטה פסולה 1. נמצאת טריפה או שחט לע"ז או שור הנסקל, ר"ש פוטר וחכמים מחייבין. 2. נתנבלה בידו נוחר ומעקר לכו"ע פטור. 3. שחט ראשון לשלחנו ושני לע"ז פטור דקלב"מ, ואם התרבו רק משום אותו ואת בנו רבי יוחנן מחייב ור"ל פוטר, וכן פליגי האם אמרינן קלב"מ בשוגג, וקמ"ל דנחלקו בין במקום שיש צד מיתה ובין היכא דליכא. 4. פרת חטאת להו"א ר"ש פוטר ולמסקנא אינה משנה משום דאף לר"ש נחשבת שחיטה ראויה שהרי יכול לפדותה ע"ג מערכתה. 5. עגלה ערופה אמרינן במשנה דנחלקו ודחינן בגמ' דאינה משנה, ואתי רק כמ"ד שחיתתה אוסרתה דלמ"ד נאסרת בהנאה מירידתה לנחל איתן או משעת לקיחה כבר מאז הויא שחיטה שאינה ראויה.

שאלות לחזרה ושינון

דף עד - עה

- א. דיני השוחט בהמה ומצא בה בן תשעה חי (6)
- ב. הדינים בטומאה מחיים (4)
- ג. דין חלב של עובר (2)
- ד. השמועות בבן פקועה שהפריס (3)

דף עו - עז

- א. הטריפות בארכובה וצומת הגידין (4)
- ב. הדינים בנשבר העצם (4)
- ג. האיבעיות בנשבר העצם ובשר חופהו (8)
- ד. דיני שליא שנמצאה במעי הבהמה ומ"ט (5)

הדרן!

פרק חמישי- אותו ואת בנו

א דף עח

א. החיובים באותו ואת בנו (2)

ב. במה נוהג אותו ואת בנו (4)

א דף עט

א. המח' אי חוששין לזרע האב, במאי פליגי והשמועות (2)

ב. דיני כוי ובאיזה כוי מיירי (3)

א דף פ - פא

א. החיות המסופקות (3)

ב. דיני קדשים באותו ואת בנו (5)

ג. דין שחיטה פסולה (5)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

ברכות עם מחודדין בפ"ד.

שבת מהדורה חדשה.

עירובין

פסחים

שקלים ר"ה

יומא

סוכה

ביצה תענית

מגילה-פורים עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

מו"ק חגיגה

יבמות

כתובות

נדרים

נזיר סוטה

גיטין

קידושין - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

בבא קמא

בבא מציעא

בבא בתרא א-ב

סנהדרין א-ב עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

מכות שבועות

עבודה זרה הוריות

מחודדין בפ"ד

זבחים

מנחות

חולין

בכורות עם הקדמות ומושגים

ערכין-תמורה

כריתות-מעילה

נדה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל

השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות,

לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל

יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חודים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון

רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד

לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים,

ובקרב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~332~

המערכת